

ASPECTE PRIVIND ARMONIZAREA LEGISLAȚIEI METROLOGICE DIN ROMÂNIA LA ACQUIS-UL UE

Aurelian Rădu

Romanian Bureau Of Legal Metrology, 11 Vitan – Bârzești Street, 75669 Bucharest, Romania;
Phone:+40 21 2502603; E-mail:drmlb@fx.ro

Abstract. The metrology science was, is and is going to remain indispensable, going more and more in every individual's day life. If we compare metrology as research domain with other sciences, we can say that through all its laws, metrology has an universality character. Practically, all sciences are conditioned by experimental results obtained through laboratory measurements. In the context of the actual technique and science development, metrology has multiple duties: from protecting the surrounding environment to the quality control of the finalized products, from the commercial transaction control with diverse products to work protection or the functionality control of certain equipments with strategic importance for a country. On the brink of going the European Union, adjusting metrology legislation from Romania, was one of the criteria which needed to be satisfied for eliminating any obstacles in the way of free circulation of goods and in the way of practicing services between Romania and UE.

1.Introducere

Măsurarea este o metodă obiectivă de cunoaștere, cu ajutorul căreia se obțin informații cantitative despre obiecte și fenomene. De la originea ei este foarte veche, ea a devenit, în lumea contemporană, o componentă esențială a sistemului de valori sociale. Nu numai știința și tehnica sunt de neconceput fără măsurări: industria, agricultura, transportul, telecomunicațiile, energetica, apărarea, comerțul, medicina, și multe alte domenii de activitate, bazate pe informații cantitative, ar fi paralizate fără aceste informații, care se obțin prin măsurare. Mijloacele de măsurare reprezintă, într-un anumit sens, prelungiri sau extinderi ale organelor noastre de simț.

A putea măsura este o condiție necesară dar nu și suficientă. Este esențial ca rezultatele măsurătorilor să fie comparabile, deci să fie exprimate într-un limbaj universal, independent de timp, de loc, de naționalitate sau limbă, astfel încât să aibă o semnificație univocă pentru toată lumea. Acest limbaj există și constituie rodul unei fructuoase colaborări internaționale, concretizate prin adoptarea sistemului de numerație zecimală al Sistemului internațional de unități de măsură (S.I.). folosirea aceluiași unități de măsură, pentru măsurarea aceluiași mărime, asigură uniformitatea măsurătorilor, prima condiție pentru ca rezultatele acestora să fie comparabile. În același timp, măsurările trebuie efectuate cu un grad de acuratețe corespunzător scopului cărui este destinat informația obținută prin măsurare, asigurându-se astfel corectitudinea măsurătorilor, respectiv a două condiții de compatibilitate.

Asigurarea uniformității și corectitudinii măsurătorilor este obiectivul fundamental al metrologiei. În sens restrâns, metrologia poate fi privită ca știința și tehnica măsurătorilor. Într-un sens mai larg, metrologia este un sistem de structuri tehnico-științifice și administrative, constituite pe baze teoretice proprii și care funcționează conform unor reglementări tehnice și juridice, cu scopul de a asigura uniformitatea și corectitudinea măsurătorilor.

2.Structuri specifice metrologiei din România

Sistemul cuprinde, în mare, două tipuri de structuri, respectiv de activități:

a) structuri cu caracter științific și tehnic, care realizează reproducerea, conservarea și transmiterea unităților de măsură, respectiv prestarea unor servicii specializate către beneficiarii direcți și indirecti ai unităților de măsură;

b) structuri cu caracter tehnico-administrativ, care asigură coordonarea, supravegherea și controlul metrologic al măsurătorilor și mijloacelor de măsurare.

Aceste structuri se regăsesc, în forme specifice, la nivel internațional, național, regional și local, fiind integrate în sistemele tehnico-administrative ale statelor, într-o proporție variabilă de la stat la stat, respectiv constituite ca organisme neguvernamentale sau private ori sub forma unor compartimente ale unităților economice. Deși principiile și regulile generale sunt aceleași, datorită diferențelor de evoluție istorică și caracteristicilor specifice fiecărei națiuni, nu există țări în care organizarea metrologică să fie absolut identică și nici un sistem de relații care să întrunească majoritatea sufragiilor, acesta fiind considerat un atribut al suveranității naționale.

În ipoteza desfășurării normale a activității, metrologia științifică (ale cărei preocupări includ teoria măsurătorilor, etaloanele primare și transmiterea unității de măsură) și cea aplicată (industrial, medical etc.) ar fi suficiente pentru a asigura uniformitatea și corectitudinea măsurătorilor. Din păcate, faptul că, în societatea actuală, măsurătorile au devenit indispensabile, atrage după sine și fenomene sociale negative: anumite măsurători, efectuate incorect sau fraudulos, pot aduce prejudicii grave atât economiei naționale cât și intereselor, sănătății sau siguranței cetățenilor, respectiv pot aduce avantaje necuvenite unor părți, în defavoarea altora. Din aceste motive, în toate statele civilizate există reglementări oficiale, cu caracter obligatoriu (juridice, administrative și tehnice), care stabilesc atribuțiile și răspunderi pentru cei care efectuează măsurători sau operații cu mijloace de măsurare, în domeniile de interes public și definesc contravențiile și infracțiunile specifice, împreună cu sancțiunile corespunzătoare. Aceste reglementări sunt puse în aplicare de structuri tehnico-administrative adaptate condițiilor și posibilităților fiecărei țări, iar ansamblul acestor reglementări și structuri, împreună cu activitățile aferente, formează metrologia legală.

3. Reglementări la nivel național

Odată cu adoptarea Legii Metrologiei în anul 1978 a fost reglementată și activitatea de metrologie la nivelul ministerelor, organelor centrale și locale, persoanelor juridice și fizice.

Necesitatea transmiterii unității de măsură în mod unitar a determinat apariția unei reglementări specifice (Norm Tehnic de Metrologie) care scotea în evidență faptul că operațiunea de unde etalonare sau verificare nu era una benevolă ci avea caracter periodic și obligatoriu. Tot această reglementare conținea și un tabel, denumit „LISTA OFICIALĂ a principalelor mijloace de măsurare supuse obligatoriu etalonării sau verificării metrologice. Termene și tarife”. Așa cum reiese și din titlu, acest tabel stabilea lista mijloacelor de măsurare ce se supuneau acestui fel de „control metrologic”, perioada maximă de etalonare sau de verificare pentru fiecare mijloc de măsurare din listă și costurile aferente acestor operațiuni.

Toate mijloacele de măsurare din această „LISTĂ OFICIALĂ” au fost grupate în domenii, sortimente, sub-sortimente etc. fiecare tip de mijloc de măsurare având un cod. Acest tip de prezentare a fost preluat și în viitoarele liste de mijloace de măsurare supuse diferitelor forme de control metrologic.

Un moment important în istoria metrologiei legale din România a fost în 1992 când, printr-o hotărâre de guvern s-a înființat Biroului de Român Metrologie Legală ca organ de specialitate al administrației publice centrale. Prin această decizie statul a reușit să creeze un organism prin care putea să ducă o politică unitară în domeniu atât pe plan intern cât și pe plan internațional.

Ca organ de specialitate al administrației publice centrale, Biroul Român de Metrologie Legală desfășoară o serie de activități. Dintre acestea, principalele domenii de activitate sunt:

- activitatea de cercetare în domeniul metrologic;

- emiterea de reglementări în domeniu;
- evaluarea conformității;
- exercitarea controlului metrologic al statului pentru asigurarea exactității, a uniformității măsurilor și legalitatea mijloacelor de măsurare utilizate în domeniile de interes public;
- cooperarea internațională.

Odată cu apariția OG 20/1992 aprobată prin Legea 11/1994, metrologia legală a căpătât o altă orientare. Această reglementare a restrâns aria controlului metrologic al statului asupra mijloacelor de măsurare devenind obligatorie etalonarea sau verificarea metrologică numai pentru acele mijloace de măsurare care îndeplineau două condiții și anume se regseau în lista oficială și erau utilizate într-unul din domeniile de interes public prevăzute în această ordonanță. Acest fapt a determinat o anumită dinamică a listelor de mijloace de măsurare supuse obligatoriu controlului metrologic al statului (Lista Oficială) care au urmat prin apariția unor domenii noi de utilizare a mijloacelor de măsurare sau a unor mijloace noi de măsurare utilizate în domenii de interes public.

Pentru a aplica cât mai uniform cerințele metrologice la nivel național, în 1998 a fost promovat, printr-o hotărâre de guvern, un alt set de documente (un număr de 7 instrucțiuni de metrologie legală) ce detaliază cerințele din OG 20/1992. Acest fapt a determinat ca în timp să se procedeze întreaga activitate desfășurată de Biroul Român de Metrologie Legală, asigurându-se o transparență totală în relația cu organismele internaționale și cu beneficiarii de servicii metrologice din toată țara.

4. Armonizarea legislației metrologice din România cu cerințele din directivele UE

Relațiile stabilite cu organismele similare din țările Uniunii Europene și cu organismele internaționale, la care BRML este membru, au determinat în ultimii ani o anumită dinamică a legislației metrologice. Prin implementarea în actele normative specifice a cerințelor UE, Biroul Român de Metrologie Legală reușește să transpună și să adopte în totalitate prevederile din directivele europene, ceea ce face ca domeniul metrologiei să fie printre primele care se pot integra fără dificultate în activitățile specifice desfășurate în toate țările comunitare. Acte normative în care sunt transpuse aceste cerințe au fost promovate prin legi sau hotărâri de guvern iar dintre acestea cele mai importante sunt:

- Lege privind evaluarea conformității (Legea nr.608/31.10.2004);
- IML 8-01 „Preambalarea unor produse în funcție de masă sau volum” (H.G. nr.530/07.06.2001);
- „Condiții de introducere pe piața mijloacelor de măsurare” (H.G. nr.1055/18.10.2001);
- „Condiții de introducere pe piață și punere în funcțiune a aparatelor de cântărit cu funcționare neautomat” (H.G. nr.749/26.07.2001)
- „Hotărâre privind aprobarea instrucțiunilor de metrologie legală” (H.G. nr. 862/03.06.2004).

Biroul Român de Metrologie Legală a mai elaborat un număr de 19 norme de metrologie legală CEE care de asemenea au preluat în legislația națională directivele de metrologie ale UE.

Armonizarea legislației metrologice cu acquis-ul comunitar a determinat și schimbări în structura organizatorică a Biroului Român de Metrologie Legală. Aceste schimbări organizatorice împreună cu prevederile legislative asigură eliminarea barierelor în calea liberei circulații a măsurătorilor și în calea liberei practici a serviciilor dintre România și Uniunea Europeană. Schimbările au determinat apariția a două organisme și anume:

- organismul de certificare aparate de cântărit cu funcționare neautomat – „BRML-Cert”;

- organismul de supraveghere a pie ei aparatelor de cântărit cu funcționare neautomat – Direcția Inspecției și Supravegherea Pie ei (DISP).

5. Concluzii

Dezvoltarea cercetării științifice cu obținerea unor rezultate deosebite, concretizate în introducerea unor tehnologii noi, au determinat o dezvoltare fără precedent a metrologiei în toate domeniile de activitate, dar mai ales în fizică, apărând astfel noi provocări pentru metrologie prin apariția unor domenii ca: nanotehnologia, radiații ionizante, măsurări electrice, domeniul medical, știința materialelor etc.

În ultimul timp se observă că elementul esențial în luarea deciziilor îl reprezintă credibilitatea rezultatelor măsurătorilor (definirea strategiilor în economie, mediu, sănătate etc) de aceea este foarte important ca, în condițiile tendinței de globalizare, a dezvoltării fără precedent a relațiilor de colaborare și cooperare internațională, să se recunoască rezultatele măsurătorilor, etalonările și încercările prin demonstrarea trasabilității acestora și a valorilor etaloanelor la SI.